

שכתוב דברי הרב זכריה זרמתי בהילולת הרב יוסף משאש, אשדוד תשע"א

לבקשת רבים אנו מפרסים שכתוב דברי הרב בהילולא של רבי יוסף משאש בנושא "מורשתו הציונית של רבי יוסף משאש זצ"ל".

ברשות הרבנים הגאונים, אקצר בעניין התודות על מנת לנצל את הזמן לדברי תורה. בכבוד האכסניה הקדושה, היא הישיבה הקדושה [ישיבת גוש קטיף]. ומי שסובר שהמפגש הזה בין הישיבה הקדושה שהייתה בחלב של ארץ קדושה, ומתחברת עם התורה הקדושה של רבי יוסף משאש, ואני אומר MESSAS ולא אומר MESHASH, מי שסובר שהחיבור הזה בין תורת ארץ ישראל לבין תורת חכמי המערב הוא חיבור מקרי! אינו אלא טועה. כי כשם שהגאולה אינה מקרית, גם החיבור הזה אינו מקרי.

ברשות מו"ר רבי דוד משאש (ז"ל), והחיבור בינינו עתיק, ואולי רבי דוד אינו זוכר אך כשהייתי יליד הוא היה רבי, בקהילת יוצאי אלג'יר [רבי דוד משאש ז"ל קודם שהתמנה לרב של פריס, שימש במשך 15 שנה כרב קהילות יוצאי אלג'יר "ברית שלום" בה רוב רבניה בתקופה המאוחרת היו רבני ממוצא מרוקאי..] ואנו מדברים על לפני יותר מ-30 שנה, ואף למדנו שנינו את קריאת התורה מאותו מלמד באותה קהילה הוא רבי אלי זרביב ז"ל. ברשות רבי אליהו משאש, בנו של הצדיק, ברשות רבי יוסף [משאש, בנו של ר' אליהו ונכדו של הרה"ג רבי יוסף משאש זצ"ל] אחי! [הרב יוסף והרב זכריה למדו יחדיו בישיבת מרכב הרב בירושלים].

ברשות הרבנים כל אחד לפי כבודו, תורתו ומעלתו.

לפני כ-15 שנה חברנו, עוד לפני שהוצאנו לאור את ספר הוד יוסף חי קיצור פסקי רבי יוסף משאש, חוברת הנקראת "המדינה מן המערב". ואולי אני בשונה, מכל מי שדיבר לפני הרי חשבתי בתומי, שנושא הכנס הוא משנתו הציונית של רבי יוסף משאש, מעבר לעניין ההילולא! מבחינת מעלן בקודש ואין מורידין, ועל כן באתי לדבר על משנתו הציונית של רב יוסף, ואני מאלה שאינם מעקמים את השפה, לא פה ח"ו, וכשמדברים על 'ציונות' איני חושש מלומר "ציון, ציונות, ציונים". אני גם לא אומר את זה מלעיל "ציונים!" וגם רבי יוסף כשדיבר על ציונות אמר ציונות! כשרצה לדבר על המדינה דיבר על המדינה.

וכשחברנו את הדברים כאמור לפני 15 שנה, לא רק בשמו אלא לקט של עדויות של חכמי מרוקו, חכמי אלג'יר, חכמי תוניס, חכמי ג'רבה, שכולם דברו בדיבור אחד, נשימה אחת, בקו אחד בהכרה המוחלטת ובהפנמה המוחלטת שמה שמתחרש מולנו זוהי יד ה', לא קלקול ח"ו, לא מקריות, זאת כפי שהמהר"ל כותב בכמה מקומות [הרב רומז לדברי המהר"ל בגבורות הכותב שאין מקריות בגאולת ישראל] אלא זו ג א ו ל ה! ואף אם בשלב ראשון הדבר מתחרש ע"י עופות טמאים כפי שכתוב במסכת חולין [חולין סג, א-הרב רומז לדברי הגאון רבי יששכר שלמה טייכטל הי"ד בספרו אם הבנים שמחה המסביר מדוע הגאולה החלה ע"י אנשים שאינם דתיים בא"י, זאת כדי שמידת הדין לא תקטרג ותמנע את מימוש הפרויקט האלוקי, וכפי שהתלמוד מביא שם "רחם זו שרקרק. ולמה נקרא שמו רחם? כיון שבא באו רחמים לעולם. אמר רב ביבי בר אבבי, והוא דיתבי אמדי ועביד שרקרק. וגמירי דאי יתיב אארעא ושריק, אתא משיחא, שנא' "אשרקה להם ואקבצם" (זכריה י, ח), ופירש"י: אשרקה להם, כדרך השורקים לסימן ואות לבוא אליו הטועים בדרך. ואקבצם, לעת קץ לעתיד].

אבל אט אט מתגלה האור של גאולת ה' בארץ הקודש "במדינת ארץ ישראל", כפי שהיה רגיל לומר אחד מגדולי תלמידיו של רבי יוסף משאש, הלוא הוא רבי דוד אבן כליפא ז"ל, מי שזוכר הוא הוסמך עוד בתלמסאן ע"י רבי יוסף משאש.

אותו רבי דוד אבן כליפא מחבר שו"ת דרכי דוד, אמר לי שרבי יוסף בעצמו היה רגיל לקרוא למדינת ישראל "מדינת ארץ ישראל!", כך אמר לי בשמו על אף שלא ראיתי זאת בכתובים. מדינת ארץ ישראל אמר, לא רק כפי הנוהגים החוששים היום לומר "ארץ הקודש!", הם החוששים לעקם את השפה בפני המדינה, הוא {רבי יוסף} לא חשש.

רציתי לבוא לומר, אני בטוח שבאולם הזה כולנו שמחים לחגוג את היום העצמאות ואת יום ירושלים, שבלעדי הדברים שרבי יוסף כתב באוצר המכתבים "שיהודי חרדי ספרדי! אינו מסכסך את דעתו אלא יום עצמאות אצלו עושה אותו הלל גמור, יום טוב וכו' ושאר הדברים הכתובים שם. הפשטות שבהבנה השכלית של דברי רבי יוסף היא שמי שאינו מכיר בהתחרשויות האלה שהם יד ה'.. מסכסך את דעתו! ולכאורה הוא אינו חרדי לדבר ה'! הוא אינו חרד לפרויקט האלוקי, וזה דבר פשוט.

ואני רוצה לצטט כאן שני דברים בהתכתבויות שבין רבי יוסף משאש זצ"ל לבין הרב קוק זצ"ל, כידוע. וזה שרבי יוסף משאש [נכדו של הגאון וידידו של הרב] השאיר את ספריו בישיבת מרכז הרב, הוא איפשר לכל מי שלא ידע את הכבוד ההדדי שהיה בין רבי יוסף לרבי אברהם קוק זצ"ל [הראי"ה], ודאי שדברים אלו צריכים להיאמר כי מתוך שנבין את החיבור הזה, ובעצם גם להסכמה ולהכרה שהייתה של כל חכמי המערב, כמעט ללא יוצא מן הכלל [לפועלו של הרב קוק בחיזוק הישוב בא"י].

ובשיחות נפש עם רבי שלום משאש זצוק"ל, כבוד מורנו ורבנו, הזכרתי את הדברים הללו [הכוונה היחס של הערצה של רבי יוסף כלפי הרב קוק] ואמרתי גם בפניו שיש מי שאומר [הרב רומז למש"כ בהקדמה לספרו הוד יוסף חי ולדברי הראשל"צ עובדיה יוסף ז"ל על הגר"י משאש] שרבי יוסף רק היה כשר לעדות כפי שכתבנו בהקדמה לספר הוד יוסף חי, והוא [רבי שלום משאש] לא שם לב לדברים הללו, ואז אמר לי רבי שלום זצ"ל ודאי מי שכתב את הדברים האלה חייב לבקש מחילה בקברו..

ולענייני, הנה רבי יוסף כאשר הוא פונה לרב קוק "גאון ישראל עיר וקדיש כבוד מורנו ורבנו הרב אברהם הקוק קוק וכו' יודע הרב שמחת ליבי על כל מפעל דתי לאומי בארץ ישראל, אף אם יהיה קטן כגרגיר חול כי מקבצת הגרגרים האלה יתהוו הרים ואף, על כל מפעל רם שכזה מוכן יהיה לעמוד לימינו בכל תוקף."

ובמקום אחר עונה לרב קוק "ידע אדוני שהדבר הוא פשוט וברור שיסוד המדינה היהודית היא חיי היהודים ודתם וכו' אם יעמדו בראשם ודאי חכמים חרדים ומתונים, ועל החלוקה כל מי שבידו יכולת ראוי להלחם בכל האמצעים ולא לוותר על שעל מרצון..". זאת הייתה תורתו ומשנתו הציונית, באהבה, בתשוקה ובדבקות בערכה הרוחנית של ארץ ישראל ובגילוי הפרויקט האלוקי המתממש על ידי הקמת המדינה. הנה הרב כתב את הדברים הללו וכך חינך ולא ניתן היום להתכחש לדבריו.

וכשבאתי בפני רבי שלום משאש ושאלתיו מה הוא סובר בעניין הנחת תפילין של יד בעמידה או בישיבה? מבלי להיכנס למחלוקת המפורסמת שבין השמשו"ת.. בין רבי יוסף לרבי שלום, ואמרתי לו שקבלתי מרבי דוד [רבי דוד אבן כליפא] שבתלמסאן הניחו בעמידה! ולא ישבו על של יד לקיים את דברי הקבלה. וכידוע רבי שלום זצוק"ל, שזכותו תגן עליכם ועל כל הנוכחים,

כתב בכמה מקומות שצריך להניח בשל יד בישיבה. לכן כששאלתיו ענה לי "ודאי בישיבה!". אז אמרתי לו "אבל ר' יוסף כותב בעמידה!", אני מדבר בעיקר על הברכה. אז ענה לי רבי שלום "ודאי ר' יוסף כך כתב, אבל שאלת את דעתי, אבל כאשר אתה מזכיר את רבי יוסף.. ביטלתי דעתי בפני דעתו" !!

לאחרונה שמעתי את הראשון לציון [הרב מ.ש. עמאר], והייתי רוצה לשמוע אותו גם היום, על שאמר על הנאמר "מיוסף עד יוסף לא קם כיוסף- זה נאמר על רבי יוסף משאש", ולא על חכם אחר. כבודו במקומו מונח.

לכן אנו ממשיכי דרכו של רבי יוסף, הדברים ברורים, וגם כשכתבנו את ספר הוד יוסף חי, לא השמטנו דבר ממה שנאמר על ידו, ולא חששנו גם כאשר הדברים נראים כרחוקים. למשל בדיון על החשמל [ביום טוב] כתבנו את דבריו וכו' מי אנחנו שנשמיט את הדברים שנכתבו שם [במרוקו].

רבי יוסף הוריש לנו את תורתו, תורת חכמי מרוקו, חכמי מקנאס, תורת חכמי אלג'יריה שהיה מגדולי הפוסקים האחרונים שקמו בתלמסאן, ובנו ר' אליהו לא יכחיש [ר' אליהו משאש גדל בתלמסאן בהיות אביו רב העיר].

ודאי שכל מורשתו הציונית בלא לעקם את השפה, כל דבקתו ואהבתו לארץ ישראל, ודאי הדברים האלה ישפיעו, גם על אחינו האשכנזים, בפשטות ובתמימות מתוך יושר שכלם מבלי לסכסך את דעתנו, ובע"ה נזכה לראות את רבי יוסף קם לתחייה כנאמר אז ישיר, שר לא נאמר אלא ישיר, יקום ויפייט, להגדיל תורת חכמי אמ"ת, ר"ת אלג'יריה מרוקו ותוניס.